

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Vtrum Christus vt Homo Adorari possit cultu latriæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

de nomine Adorationis : certum enim est, quòd ad solum cultum externum significandum imponi poterit hæc vox *Adoratio*. Certum etiam est, potuisse imponi ad significandum aliquem cultum internum, illum nempe quem Vasquez putat esse solum impropriad Adorationem. Quartio ergo superest, quam significationem defacto sortita sit.

Dicendum est cum communissima sententia, à qua non est in modo loquendi recedendum, posse Adorationem propriè dictà consistere in actu interno, seu in signo spiritali. Probat. Sicut signa externa v.g. Genuflexio, lateris sinistri occupatio, depositio pilei, ex hominum institutione sunt quedam protellationes Submissionis, ita postfer Respublica Angelica constituere tale signum spirituale, v.g. ut Inferior accedens ad alterum taliter se collocaret, talem actum gaudij vel gratulationis eliceret. Imò ipsa voluntas manifestativa internæ Submissionis, poterit dici adoratio, quia est signum non quidem ad placitum, sed Naturale, liberè tamen productum, internæ Submissionis.

413. Queritur 3. An signum adorationis debeat esse tale, quod non tantum significet animi demissionem illi quem adoramus, sed etiam alijs, adeoque sit publica approbatione impositum ad talem animum significandum, sicut sacrificium debet esse signum publicè auctoritate institutum, ad significandum dominium vitæ & mortis. Afirmat Card. de Lugo. Negat Arriaga & VVadignus.

Censeo, esse faciendum discrimen inter Personas quas adoramus, hoc est, inter Deum & creaturas. Discrimen autem fundatur in hoc, quòd Deus intuetur cor & animum nostrum, etiam nobis invitis, adeoque respectu Dei, & in ordine ad illi soli manifestandam animi demissionem, existimo ineptè adhiberi signum aliquod significativum nostræ internæ demissionis : sicut, si inter homines nullum esset possibile secretum cordis, & unusquisque posset animum alterius etiam ipso invito intueri, utique ineptum esset velle instituire voces ad significandum animum.

Itaque quando Deum adoramus signis externis, censeo cum Lugone, talem adorationem, ut sit propriè dicta adoratio, debere fieri per signum aptum ad significandum alijs videntibus animi demissionem. Neque refert, quòd defacto sæpè illis utamur, quando nemo nos videt : quia tunc volumus, quantum in nobis est, omnibus alijs talem animum testari : sicut etiam vocaliter Deo loquimur etiam nemine alio audiente : ad quam tamen orationem necesse est nos uti vocibus publicè impositione habentibus vim significandi : nec satis esset, si vellem ipsè mihi voces fingere ad hoc ipsum significandum, quod significant voces Breviarij aut Missalis : tunc enim non diceret vocaliter orare id quod oramus in Breviario. hoc enim si liceret, posset quis sibi fingere voces, quarum una significaret ferè totum quod

significat Oratio Dominica, sicut Chineses hoc vocabulo expriment, quod nos longè perinde ne absolvimus, & sic posset quis uti brevissimis Canonis. hoc inquam est contra sententiam communem.

Vnde non malè dixit Lugo, quòd adorationem transtrahit Arriaga, ridiculum esse dicere, quòd ad libitum nostrum possumus quodcumque signum assumere ad adorandum Deum, v.g. crepusculum, gitorum, vel risum, vel excreationem, vel saltum : nam ineptè dicerem : *Domine, vultu meo nustum tibi esse signum meæ Submissionis*. Adoratio enim servit tale signum, si etiam ab ipso inspectus Deo est animus noster : Hinc noli DD. putarunt respectu Dei & Angelorum adorationem posse consummari interius per solum voluntatem se in omnibus submittendi, ab ipso signo : & hanc voluntatem fatetur Lugo n. 13 posse vocari Adorationem.

414. Quoad alios verò, quibus animus noster non est apertus sicut Deo, sed occultus potest, censeo posse fieri adorationem signo significante nisi illi qui adoratur, adeoque non esse necesse, ut sit publicè auctoritate institutum, sed posse institui privatè duorum conventuum. Ratio est, quia ut fatetur Lugo n. 19. Adoratio potest fieri solo sermone, absque alia ceremoniâ, atqui possunt duo inter se convenire tam in scriptura quàm in sermone, ut hoc vel illud non referatur ab alterutro erga alterum, nisi ad id significandi hoc vel illud pro quo significando adhibetur : sic videmus Principes habentes certos caractères non nisi vni vel alteri nobiscum scribunt : ergo etiam ad significandum animi demissionem hoc fieri posset.

415. Queritur 4. In quonam differt Adoratio ab Humiliatione. R. Differre in hoc, quòd Adorationis virtus, sit virtus ad elevandum, Humilitatis Virtus non item ; & ideo Humilitas reducit ad Temperantiam, Adoratio ad sollicitudinem, tanquam pars prelativa illius. Insuper Humilitas præcise attendit honestatem de non tribuendo sibi plus quàm sibi conveniat, & consequenter in non extollendo se supra alios. ut verò Adoratio attendit honestatem in tribuendo alijs quod ipsis convenit, agnoscendo illorum supra se excellentiam & eminentiam, & volendo se respectu illorum collocare inferius. Unde plus est adorare, quàm præcise se humiliare, obcer adoratio humilitatem aliquo modo vel presupponat, vel etiam includat, saltem respectu ad illum quem adoramus.

CONTROVERSIA II

Vtrum Christus ut Homo Adorari possit cultu Latrice.

416. DE fide est, hunc hominem, seu hanc personam, quæ est Christus, adorari cultu Latrice. Jo. 5. *Et omnes honorificent Filium, qui honorificant*

honorificant Patrem. II. 15. *Mihi curabitur omne genu* : quem locum exponit de Christo S. Paulus ad Rom. 14. & ad Philipp. 2. & Jo. 20. Thomas adorans dicit: *Dominus meus & Deus meus.*

Controversia restat inter Scholasticos, an & quo sensu Christus ut Homo adorari possit cultu latriæ. Non est autem quaestio, utrum Humanitas sit ratio & fundamentum, propter quod conveniat Christo talis adoratio, cum certum sit, solum divinitatem esse hoc fundamentum. sed quaestio est, utrum Persona Christi ita adoretur Latriâ, ut illa adoratio terminetur etiam ad ipsam Humanitatem, non minus quam ad Verbum, adeoque Christus ut Homo non merè adorari dicatur per communicationem Idiomatum, sed ita ut Humanitas sit saltem partialiter illa res & terminus qui adoratur cultu latriæ. Ratio dubitandi est, quia Latriâ non debetur nisi Deo: Humanitas non est Deus. Ergo &c.

417. Propter hanc dubitandi rationem aliqui antiquiores dixerunt, Humanitatem Christi non coadorari cum Verbo, nisi Latriâ imperfectiore. Recentiores tamen communis est sententia, eadem supremâ adoratione, quâ adoratur Verbum Incarnatum, ita adorari hunc hominem Christum, ut coadoretur humanitas, & ad hanc etiam illa adoratio terminetur.

Ad hanc Assertionem probandam adduci solent varia SS. PP. Testimonia, circa quæ bene observat P. VVadingus, quod quidem Patrum mens & intentio non fuerit definire, eandem indivisibilem adorationem æquè immediatè terminari tam ad Verbum quam ad Humanitatem, & esse utriusque adorationem absolutam, & non tantum respectivam Humanitatis, quia illi Patres toti erant intenti refutando errori Nestorij & asserturum, qui ne quidem admittiebant per communicationem idiomatum adorari Christum Hominem, quia ponebant duas Personas; Nihilominus tamen ex verbis illorum satis clarè colligitur, eos rem ipsam concepisse, sicut asserit communis sententia. Dabimus aliquorum verba.

S. Augustinus in ps. 98. Nemo, inquit, carnem Christi manducat, nisi prius adoraverit. S. Damascenus l. 3. c. 8. dicit, nos carnem Christi non adorare ut puram carnem, sed ut unitam Divinitati. S. Chrysostomus hom. 5. in Ep. ad Hebr. Reverâ, inquit, magnum & admirabile & stupore plenum est, carnem nostram sursum sedere, & adorari ab Angelis & Archangelis. & hom. 3. exponit de Christo secundum carnem illa verba: Et adoret eum omnes Angeli ejus.

S. Augustinus iterum serm. 98. de Verbis Domini, cum sibi pro parte hæreticorum objecisset, quasi creaturam adoremus cultu latriæ; respondet: [Ego dominicam carnem, imò perfectam in Christo Humanitatem propterea adoro, quod à Divinitate suscepta, atque Deitati unita est, ut non alium atque alium (sicut volebant Nestoriani) sed unum, eundemque Deum & hominem Dei Filium consueat.] Ecce! ait, se unitate seu

identitate adorationis confiteri Unitatem seu Identitatem Personæ.

418. Conclusionem probavit vel declaravit S. Epiphanius exemplo, quo etiam alij deinde vsi sunt. Sicut enim purpura Regis coadoratur, dum ipse Rex adoratur, ita etiam Humanitas coadoratur, dum Persona Christi adoratur. Ceterum hoc exemplum declarat quidem, Humanitatem aliquo modo adorari, dum adoratur Christus, non tamen probat adorari adoratione absoluta, sed tantum respectivâ, sicut vestis Regis, quatenus adoratio Regis virtualiter æquivaleret duplici adorationi, vni quâ Rex absolute adoratur propter suam excellentiam, alteri verò, quâ adoraretur Purpura, si separata à Rege proponeretur, propter respectum ad Regem; quæ tamen adoratio respectiva est longè inferioris ordinis, quàm adoratio absoluta, ut dicitur.

419. Meliori exemplo vsus est S. Cyrillus, scilicet, Humanitatem adorari in Christo adorato Verbo, sicut adorato homine propter excellentiam animæ, coadoratur adoratione absoluta etiam Corpus. Hinc autem desumi potest ratio à priori Conclusionis, scilicet, quod quando adoratur aliquod totum physicum, tunc eadem adoratione adoratur non solum id cui inest excellentia, sed etiam ceteræ partes coadorentur: atqui Humanitas est pars Christi, ergo hoc adorato etiam illa coadoratur.

Contra hoc exemplum, ipsamque Rationem, acriter insurgit Arriaga, existimans falli Doctores, qui hucusque de hoc puncto scripserunt, dum sibi persuadent, se huiusmodi exemplo & ratione quaestionem ex integro expedivisse. Nam imprimis ex adoratione externa secundum se sumpta, non possumus colligere, humanitatem Christi adorari potius Latriâ quàm Dulciâ, quia genuflexio, osculum &c. sunt signa ex se indifferentia, ut procedant ab interna adoratione Latriæ vel Dulciæ; nam & Sanctis, imò & Regibus genua flectimus, vestes osculamur &c. sunt ergo signa æquivoca, significantia internum cultum illum, qui huic personæ debetur, cui exhibentur. Vnde sicut Adoratio Christi habentis vestem, est coadoratio vestis, sed inferioris ordinis, & non absoluta, sed tantum respectiva, ita dici posset, adorato Verbo Latriâ, coadorari humanitatem Dulciâ, & utriusque adorationis signum esse eandem Genuflexionem.

Quod si loquamur de Adoratione interna, à qua illa externa accipit denominationem Latriæ, inquit, Arriaga, videri implicantiam in terminis, illam interiorem esse æqualem respectu Humanitatis Christi ac respectu Verbi. Nam iudicium interius quo ego judico, humanitatem esse excellentem, non est illud, quo judico Deum esse excellentem, neque possum habere iudicium, quo judicem, Humanitatem esse æquè excellentem ac est Deus, sed judico minorem esse excellentiam Humanitatis, etiam post Unionem ad Verbum, quàm sit Excellentia Verbi: ergo

X x x 3

Adoratio

Adoratio externa in ratione Latriæ, non completur respectu humanitatis per iudicium interius de humanitate, sed tantum respectu Verbi.

420. Mihi in hac questione breviter dicendum videtur, cultu Latriæ absolute solum quidem Deum & Divinitatem simpliciter adorari, coadorari tamen etiam omnes partes physicæ unitas Divinitati, hoc est: sicut per illam unionem physicam humanitas Deificatur, ita virtute illius unionis ipsa etiam humanitas meretur cultum, nulli puræ creaturæ, hoc est non unitæ Deo, convenientem, qui cultus consequenter erit cultus Latriæ, & coadoratio rei Deificatæ. Itaque ratione Unionis Humanitas eam consequitur dignitatem, ut omni puræ creaturæ, quantumvis nobili, ex omnibus possibilibus, sit anteposenda, & præ illa ac supra illam colenda. Porro cultus Latriæ differt præcipuè à cultu Dulæ per hoc, quod cultu dulæ præferamus quidem Sanctos nobis, sed non propterea unum Sanctum alteri. Cultus hyperdulæ præfert B. Virginem omnibus cæteris puris creaturis, non habentibus dignitatem Matris: cultus Latriæ verò ita se submittit Deo & cuiusque per unionem cum Deo deificato, ut protestetur, illa omnia super omnes creaturas à se efferi: & hoc ipso est cultus soli Deo debitus, quia est Coadoratio per essentiam suam identificata cum Adoratione Dei.

421. Hinc ulterius dicendum est, hanc Coadorationem quantumvis identificatam cum Adoratione Verbi, si tamen formaliter consideretur, esse in modo adorandi inaequalem, ut agnoscit Lugo. Ratio est, quia est Coadoratio, sive, est adoratio Humanitatis, non propter excellentiam illi identificatam, sed propter excellentiam Divinitatis unitam: Verbum verò adoratur propter excellentiam identificatam: sicut ergo perfectius est, esse Divinum per essentiam, quam esse Divinum per Unionem, ita illud meretur modum adorandi formaliter perfectiorem. Et hac ratione conciliantur variae Patrum locutiones.

422. Quæres. An propter hanc diversitatem in modo adorandi, dicendum sit, Humanitatem Christi adorari per accidens, sicut quando quis movet corpus, dicitur per accidens moveri manus propter unionem cum reliquo corpore. In hac questione de nomine placet dicere, quod Humanitas adoretur per se. Ratio est, quia illa adoratio ex intentione adorantis terminatur ad totam personam, & ad omnes ejus partes: sicut ergo, qui aequaliter veller impulsu imprimere omnibus partibus corporis, diceretur manum movere per se, ita & in casu nostro dicitur Humanitas adorari per se.

423. Alia questio hic à nonnullis movetur, an Humanitas Christi prout seorsum considerabilis est, possit à nobis orari pro aliquo beneficio, ut in favorem nostrum aliquid faciat. Negat Suarez, ex fundamento satis debili, nempe quia operationes sunt Suppositorum. ergo Humanitas non potest operari independentem à sup-

posito: ergo sicut suppositum debet operari, etiam ipsum debet orari.

Respondeo tamen affirmative, ut habet proxis fidelium. Ad fundamentum oppositum, ciliis est responsio cum Card. de Lugo & Arino, concedendo primam consequentiam, & negando secundam. Nam licet operationes sint suppositorum, quatenus natura operari non possunt, nisi habens suppositum, ipsa tamen Natura est, quæ se per suum liberum arbitrium determinat ad operationem: ergo potest natura operari, et liberè se determinet, esto hoc non possit sine supposito. Ad minimum ergo concedendum est, quod Humanitas Christi poterit in hac virtute ad exercendas huiusmodi liberas actiones hominibus proficuas.

424. Major difficultas est, an deus in Cælo triumphans adhuc sic orari possit Humanitas Christi: & hoc etiam affirmo.

Obijci posset ex doctrina Vasquezij, quædam contendit, Christi humanitatem de se ipsa amplius pro nobis in Cælis orare propriè loquendo de Oratione, idque evincere conatur ex illis Christi dictis: *Data est mihi omnis potestas in Cælo & in Terra.* Non esset autem data omnis potestas, si adhuc per orationem aliqua impetrare debere. Nemo enim dicitur habere in sua potestate, quod ab alio debet impetrare. Quapropter Vasquezius vult, Scripturam & Patres asserentes Christum in Cælo esse nostrum advocatum, & orare pro nobis, esse intelligendos de oratione impetratoria, quæ rectius vocaretur; *Intercessio* seu *Interplexio*, quia Christus exhibet Patri Cælesti sua merita.

2. Transmissa hac Vasquezij doctrina, quam alij non admittunt, nihil, inde concluditur contra nostram assertionem. Quia potest adhuc humanitas Christi orari, ut per sua merita velis nobis hoc illudvè à Deo conferri: immo poterit orari, ut ostendat suum beneplacitum nobis suæ, aliisque Sanctis, ut pro nobis orent & impetrent à Deo, quod Deus sine intercessione sua concederet.

CONTROVERSIA III

Utrum Humanitas Christi possit Adorari Angelos & Homines.

425. **R**atio dubitandi est, quia humanitas Christi si potest seipsam considerare cum personificatione illorum donorum, quibus Angelos & Homines antecellit: econtra verò potest Angelos & homines considerare ut habentes dona impetratoria sua substantia: ergo sub hac consideratione potest humanitas Christi venerari Angelos & homines, sicut Rex potest adorare Clericum, & econtra Clericus Regem.

426. Negat Arriaga. Affirmat Lugo, & meo iudicio admodum probabiliter. Ut enim probetur, oportet ostendere, ad hoc ut quis cum veritate testetur, se quā talem esse inferorem &